Almanna- og mentamálaráðið

Dagfesting:	13.09.2023
Mál nr.:	23/14860
Málsviðgjørt:	TVR
Ummælistíð:	06.07.23-11.08.23
Eftirkannað:	18.08.2023

Uppskot til

Løgtingslóg
um
stuðul til at byggja stórhøll í Hoyvík

§ 1. Landsstýrismaðurin fær heimild til at lata 30 mió. kr. í stuðli til at byggja stórhøll í Hoyvík.
Stk. 2. Stuðulin verður útgoldin samsvarandi byggigongdini, í sama lutfalli sum hinir stuðulsveitararnir gjalda.
Stk. 3. Landsstýrismaðurin kann í tilsøgn áseta nærri treytir fyri útgjaldi av stuðlinum.

§ 2. Henda løgtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd og fer úr gildi 31. desember 2026.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið
Tann 18. mars 2018 undirritaðu allir floksformenn á Løgtingi eina fráboðan um, at formenninir vilja veita stuðul til verkætlanina Føroya Arena, sbr. fylgiskjal 1. Víst var á, at Føroyar við Føroya Arena fáa eina høll, sum kann hýsa stórum ítróttatiltøkum, konsertum, ráðstevnum og mentanartiltøkum av alskyns slagi – og ikki minst eina høll, sum hevur altjóða góðkenning til at vera heimavøllur hjá einum stórum parti av innandura ítróttagreinum í Føroyum. Samtykt varð at játta tilsamans 30 mió. kr. til verkætlanina fíggjarárini 2022, 2023, 2024 og 2025.

Á fíggjarlógini fyri ávikavist 2022 og 2023 eru 5 mió. kr. settar av til at stuðla verkætlanini at byggja stórhøll í Hoyvík. Eftir ætlan skal verkætlanin stuðlast við 10 mió. kr. í ávikavist 2024 og í 2025, so samlaði stuðulin frá landinum gerst 30 mió. kr.

Verkætlanin er skipað í sjálvsognarstovnin Føroya Arena. Sambært viðtøkunum fyri sjálvsognarstovnin setir Tórshavnar kommuna stovnin á stovn, tó uttan at hava rættindi til ogn ella møgulig avlop hjá stovninum. Stovnurin heftir sum sjálvsognarstovnur einsamallur fyri stovnsins skyldur og møguligt hall. Sjálvsognarstovnurin verður stýrdur av eini nevnd, sum hevur 5 limir, har Tórshavnar kommuna velur 2, Vinnuhúsið velur 1, ÍSF velur 1, og P/F Visit Faroe Islands velur 1 lim.

Sambært galdandi játtanarskipan krevst ein heimildarlóg, tá ið landið skal geva tilsøgn um stuðul yvir fleiri fíggjarár. Á fíggjarlógini fyri 2022 vórðu 5 mió. kr. játtaðar í stuðli, og tilsøgn varð givin 9. des. 2022; stuðulin varð ikki útgoldin í játtanarárinum, men støðlaður. Í samráð við Fíggjarmálaráðið varð støðlaða játtanin frá 2022 útgoldin á sumri 2023, tó so at 10% vórðu afturhildin samsvarandi tilsøgnini frá táverandi Uttanríkis- og mentamálaráðnum (Nú: Almanna- og mentamálaráðið). Til at geva tilsøgn um restina av stuðlinum í seinni fíggjarárum krevst heimildarlóg samsvarandi játtanarskipanini, ið eisini fevnir um útgoldna stuðulin, sum varð játtaður í 2022.

1.2. Galdandi lóggáva
Eingin galdandi lóggáva er økinum, men á fíggjarlógini fyri 2022 vórðu 5 mió. kr. settar av til endamálið. Tann 9. des. 2022 bleiv givin ein bindandi tilsøgn um stuðul til verkætlanina frá táverandi Uttanríkis- og mentamálaráðnum áljóðandi 5 mió. kr. Á fíggjarlógini fyri 2023 blivu somuleiðis settar 5 mió. kr. av, og í viðmerkingum til játtanina á fíggjarlógini fyri 2023 stendur, at ætlanin er at seta 10 mió. kr. av í ávikavist 2024 og 2025, tá ið verkætlanin væntandi verður liðug.

1.3. Endamálið við uppskotinum
Endamálið við uppskotinum er at geva landsstýriskvinnuni í mentamálum neyðugu heimildina at geva tilsøgn og veita stuðul til verkætlanina árini 2022 til og við 2025.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum
Uppskotið ber í sær, at landsstýriskvinnan kann geva tilsøgn at veita stuðul í fleiri fíggjarárum innanfyri ásettan fíggjarkarm, sum er tilskilaður í heimildarlógini, sum í hesum føri er játtaði stuðulin fyri 2022 áljóðandi 5 mió. kr., játtaði stuðulin fyri 2023 áljóðandi 5 mió. kr., ætlaða játtanin fyri 2024 áljóðandi 10 mió. kr. og ætlaða játtanin fyri 2025 áljóðandi 10 mió. kr.

Stuðulin verður útgoldin sum á konto gjøld samsvarandi byggigongdini, í sama lutfalli sum hinir stuðulsveitararnir gjalda. Tó verða 10% av samlaðu stuðulsupphæddini hildin aftur og útgoldin, tá treytir, sum Almanna- og mentamálaráðið, setir eru loknar.

1.5. Ummæli og ummælisskjal
Ummælispartarnir eru:
Hini stjórnarráðini
Sjálvsognarstovnurin Føroya Arena
Tórshavnar kommuna
Vinnuhúsið
ÍSF
P/F Visit Faroe Islands

Hini stjórnarráðini, sjálvsognarstovnurin Føroya Arena, Vinnuhúsið, og ÍSF høvdu ongar viðmerkingar.

Viðmerkingar komu frá Tórshavnar kommunu, Visit Faroe Islands, Fíggjarmálaráðnum og Landsverki.

Tórshavnar kommuna fegnast um, at heimild verður latin landsstýriskvinnuni í almanna- og mentamálum at stuðla byggingini. Komandi stórhøllin í Hoyvík kostar omanfyri 200 mió. kr., og Tórshavnar kommuna hevur bundið seg at játta 50% av samlaða byggikostnaðinum í stuðli - tó í mesta lagi 132 mió. kr. Á fíggjarætlanini hjá Tórshavnar kommunu fyri 2023 eru 50 mió. kr. settar av til byggingina, og á fíggjarætlanunum fyri 2024 og 2025 verður írestandi upphæddin játtað til verkætlanina.

Sáttmáli er gjørdur við Articon um at byggja stórhøllina, og er arbeiðið farið í gongd. Samlaða byggitíðin er mett til umleið 20 mánaðir, og væntandi stendur stórhøllin liðug í 2025.

Áðrenn farið varð í gongd við verkætlanina, hava stigtakararnir tryggjað sær, at játtan er fingið til vegar til allan byggikostnaðin. Tórshavnar kommuna er nógv tann størsti einstaki stuðulsveitarin, og umframt kommununa hava Løgtingið, Fólkatingið og privatir grunnar játtað at stuðla verkætlanini.

At heimild nú verður latin landsstýriskvinnuni at rinda út tann stuðul, ið restar í av teirri upphæddini, ið landið vil stuðla byggingini við, er tískil í samsvari við ta tilsøgn, ið stigtakararnir hava fingið.

Tórshavnar kommuna skal tí viðmæla uppskotið og heita á Løgtingið um at samtykkja uppskotið, sum tað fyriliggur.

Visit Faroe Islands tekur undir við uppskotinum, sum gevur landsstýriskvinnuni heimild til at lata stuðul til verkætlanina Føroya Arena frá 2022 til og við 2025.

At fáa eina stórhøll sum Føroya Arena hevur stóran týdning fyri ferðavinnuna í Føroyum. Hon stuðlar upp undir vinnuferðavinnuna, serliga stórar ítróttakappingar og stórar ráðstevnur og framsýningar.

Eisini var hetta eitt av tilmælunum í Vakstrarforum, tilmæli nr. 12:

'Ein stórhøll er ein varði á vegnum hjá ítróttini í Føroyum og ein fortreyt fyri stórum tiltøkum í vinnuferðavinnuni. Tað er umráðandi, at hugsjónin við komandi stórhøllini er burðardygg og endurskapandi, so hon verður eitt savningarstað fyri føroyskan ungdóm, har rørsla og tað heilsugóða lívið er í miðdeplinum. Aftur at hesum gevur stórhøllin ítróttini møguleika at skipa fyri heilt stórum tiltøkum, herundir altjóða ítróttarkappingum, stórum e-sport kappingum og ítróttarkongressum'

Landsverk vísir á, at vanligt hevur verið, at LV virkar sum ráðgevi hjá stjórnarráðum í sambandi við onnur líknandi mál viðv. stuðli frá landinum til løgur hjá uttanhýsis pørtum, og vil LV eisini í hesum máli kunna vera til taks hesum viðv. sbrt. nærri uppgávulýsing. Seinasta dømi er viðv. stuðli til nýggjan Húsarhaldsskúla í Klaksvík, har LV er ráðgevi hjá Barna- og útbúgvingarmálaráðnum í sambandi við stuðulsútgjald og í hesum sambandi fylgir við byggitilgongdini.

Um avgjørt verður, at LV skal hava leiklut í mun til málið, vil LV kunna gjøgnumganga tilfarið í málinum.

Almanna- og mentamálaráðið setir spurning við, um málið viðv. Húsarhaldsskúlanum í Klaksvík og Føroya Arena eru sambærilig, tí landsins leiklutur er munandi minni í mun til samlaða kostnaðin. Upphæddin hjá landinum er væl minni, hóast samlaði kostnaðurin á verkætlanini er væl hægri. Harumframt er Húsarhaldsskúlin í Klaksvík fevndur av lóg um húsarhaldsskúlar, ið gevur landsstýrismanninum á økinum heimildir at áseta reglur og at hava eftirlit.

Hinvegin er tað helst skilagott, at landsins ráðgevandi stovnur innan bygging ráðgevur ráðnum, hvørt treytir o.a. eru loknar, áðrenn stuðulin verður rindaður út. Henda lógin er so ikki í vegin fyri, hvørt Landsverk skal hava ein ráðgevandi leiklut ella ikki.

Fíggjarmálaráðið vísir á, at ráðið hevur verið í samskifti við Almanna- og mentamálaráðið í tilgongdini at gera lógaruppskotið.

Fíggjarmálaráðið hevur ikki aðrar viðmerkingar til lógaruppskotið enn, at hjálagda stuðulsskriv frá forfólkunum í politisku flokkunum á Løgtingi eigur at verða lýst í viðmerkingunum og lagt við sum fylgiskriv til lógaruppskotið.

Almanna- og mentamálaráðið hevur lýst tilgongdina í viðmerkingunum, sbr. pkt. 1.1 og hjálagt stuðulsskrivið frá forfólkunum í politisku flokkunum frá 2018 sum fylgiskjal 1.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Ætlanin er at játta 20 mió. kr. í 2024 og 2025 afturat teimum játtaðu 10 mió. kr. fyri 2022 og 2023. Sostatt er talan um fíggjarligar avleiðingar fyri landið áljóðandi 30 mió. kr., um ætlanin fyri 2024 og 2025 verður játtað.

Á heimasíðuni hjá sjálvsognarstovninum Føroya Arena stendur:

"Føroya Arena fer íroknað alt (eisini parkeringsøki kring høllina) at kosta 217,8 mió. kr. (uttan mvg) at byggja. Tað tekur umleið 20 mánaðir at byggja stórhøllina.

Metingarnar eru gjørdar av Articon, sum eisini hevur heintað inn ítøkiligar prísir upp á flest allar smálutir í sambandi við byggingina av Føroya Arena.

Árligi raksturin av Føroya Arena fer at kosta umleið 3,75 mió. kr. Harumframt verður umleið ein hálv millión løgd í viðlíkahaldsgrunn hvørt ár, soleiðis at peningur er tøkur til størri viðlíkahald, sum koma við árunum.
...

Frá byrjan hevur verið arbeitt við eini ætlan, har fleiri ymiskir partar bera íløgukostnaðin av Føroya Arena. Ætlanin fevnir um, at Tórshavnar kommuna ber helvtina av íløguni, og hevur Tórshavnar býráð á býráðsfundi 30. september 2021 givið tilsøgn um stuðul upp á upp í 108,6 mió. kr. til Føroya Arena.

Restin av íløguni verður ætlandi figgjað við stuðli frá landinum, grunnum og vinnufyritøkum."

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Umsitingarliga verður stuðulin frá landinum útgoldin, tá ið treytirnar í eini komandi tilsøgn eru loknar, t.e. at stuðulin verður útgoldin sum á konto gjøld samsvarandi byggigongdini, í sama lutfalli sum hinir stuðulsveitararnir gjalda.

Tá ið lógin er samtykt, kann nýggj tilsøgn latast umsøkjarunum fyri restupphæddina, og stuðulin rindast út. Eisini verður heimilað landsstýrismanninum at áseta nærri treytir fyri stuðli, ið kunnu væntast verða meinlíkar teimum, ið vórðu givnar fyrru tilsøgnini frá 9. des. 2022, har tað m.a. stóð

- At verkætlanin í síni heild er framd, at endalig uppgerð yvir samlaða kostnaðin er latin Almanna- og mentamálaráðnum, og at arbeiðstøkan er handað byggiharranum, so sum ásett er í galdandi arbeiðstakarasáttmála,
- at endaligt skeyti er tinglýst á ognina uttan rættarviðmerkingar,
- at eigarin eftir áheitan frá og vegna Almanna- og mentamálaráðið letur lýsa byrðu á ognina/bygningin, um at søla, avhendan, útleigan, veðseting ella broyting í nýtsluni av ognini/bygningum einans kann fara fram við skrivligum loyvi frá Føroya landsstýri,
- at bygningurin lýkur øll neyðug myndugleikakrøv sambært galdandi byggireglugerð, galdandi byggisamtykt, umframt møguligar serstakar treytir, ið álagdar eru í byggiloyvinum. Tað er somuleiðis eitt krav, at bygningurin er endaliga brunagóðkendur,
- at avvarðandi byggimyndugleiki hevur fráboðað eigaranum endaligt nýtsluloyvi til bygningin, og
- at endaligur grannskoðaður roknskapur er latin Almanna- og mentamálaráðnum og góðkendur av ráðnum.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna
Mett verður ikki, at uppskotið hevur avleiðingar fyri vinnuna annað enn, at sjálv byggingin fer at skapa virksemi fyri byggivinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið
Byggingin fer at hava avleiðingar fyri tað grøna økið við Stórutjørn í Hoyvík, har ætlanin er at byggja høllina. Sambært heimasíðuni er talan um eina samlaða gólvvídd á umleið 8.350 m2.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum
Lógaruppskotið fer at hava við sær økt virksemi í ávísum øki í høvuðsstaðnum, men endamálið við nýggju høllini fevnir um allar borgarar í landinum. Sambært heimasíðuni hjá Føroya Arena verður skrivað:

"Føroya Arena kann so statt væl hýsa landsdystum hjá A-landsliðunum í hondbólti eins og landsdystum og altjóða kappingum hjá flest øllum innandura ítróttagreinunum í Føroyum.

Talan er um ein bygning, sum er lætt broytiligur, skilt soleiðis, at tað er lætt og skjótt at broyta uppseting frá venjingarhøll til ein landsdyst, til eina konsert ella eitt samfelagsmøti.

Samanumtikið fer Føroya Arena at bjóða øllum føroyingum til tiltøk av alskyns slag og lyfta støðið fyri upplivingarmøguleikum í Føroyum – øllum borgarum í landinum til gleði og gagns.

Føroya Arena ber við sær ávísa nýskapan, og fyriskiparar kring landið fara at skapa nýggj annarleiðis tiltøk, sum vit kanska ikki eru von við í Føroyum.

Tað ber sostatt til at hava eina fulla venjingarhøll hóskvøld, ein A-landsdyst í hondbólti fríggjakvøld, eina stóra konsert leygarkvøld og eitt samfelagsmøti sunnudag. Hetta merkir eisini, at virksemið gerandisdagar ikki verður stórvegis ávirkað av størri tiltøkum í vikuskiftunum."

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir
Ikki einans er lógaruppskotið við til at stuðla einari verkætlan, ið fær jaligar avleiðingar fyri hondbóltin, sum hevur klárað seg serstakliga væl seinnu árini. Lógaruppskotið er eisini við til at stuðla einari verkætlan, ið hevur jaligar avleiðingar fyri *allar* samfelagsbólkar og felagsskapir í landinum. Á heimasíðuni hjá Føroya Arena stendur m.a.:

*"**Brúkaraskarin er fjøltáttaður og fevnir millum annað um:***

- *Barnagarðar*
- *Pensjónistar*
- *Úrvalsítróttafólk*
- *Kondirennarar*
- *Áskoðarar á konsertum*

- *Luttakarar á ráðstevnum*
- *Áskoðarar til landsdystir*
- *Ítróttastevnuluttakarar*
- *O.s.fr.*

Ágóðin av fjøltáttaðu nýtsluni er nettupp styrkin í innihaldinum:

- *at ættarliðini møtast*
- *at leikfólk møta úrvalsspælarum*
- *at tónleikur, list og andaligt virksemi møtir ítróttinum*
- *at heimsmeistarar møta børnum í bóltspæli"*

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum
Eingir millumtjóðasáttmálar eru, ið lógaruppskotið fevnir um, og sum Føroyar sum land hava skyldu at fylgja.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar
Mett verður ikki, at nakrir tvørgangandi millumtjóðasáttmálar fyri Føroyar eru, sum eru viðkomandi fyri lógaruppskotið.

1) Hoyvíkssáttmálin
Uppskotið verður ikki mett at hava avleiðingar fyri Hoyvíkssáttmálan.

2) Evropeiski mannarættindasáttmálan, EMRS
Uppskotið er ikki fevnt av EMRS.

3) Sáttmáli Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek
Mett verður ikki, at lógaruppskotið um at veita stuðul til verkætlanina er fevnt av Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek. Tó má berast so í bandi, at atkomuviðurskiftini hjá fólki, ið bera brek, verða tryggjað.

2.9. Markaforðingar
Mett verður ikki, at uppskotið ber í sær nakrar markaforðingar.

2.10. Revsing, fyrisitingarligar sektir, pantiheimildir ella onnur størri inntriv
Nei.

2.11. Skattir og avgjøld
Nei.

2.12. Gjøld
Nei.

2.13. Áleggur lógaruppskotið likamligum ella løgfrøðiligum persónum skyldur?
Nei.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunur?
Ikki annað enn, at landsstýrismaðurin fær heimild til at veita tilsøgn, seta treytir fyri stuðli og at rinda stuðulin – eisini í seinni fíggjarárum.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?
Nei.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?
Nei.

2.17. Talvan: Yvirlit yvir avleiðingarnar av lógaruppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Nei	Ja	Ja	Ja
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Nei	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greinina

Til § 1
Greinin tryggjar, at landsstýrismanninum verður heimilað at veita stuðul í seinni fíggjarárum, innan fyri ásettan fíggjarkarm, sum er tilskilaður í hesi heimildarlógini. Í stk. 2 er ásett, at stuðulin verður útgoldin samsvarandi byggigongdini (t.e. á konto gjald), í sama lutfalli sum hinir stuðulsveitararnir gjalda. Tá ið lógin er samtykt, kann nýggj tilsøgn latast umsøkjarunum fyri restupphæddina, og stuðulin rindast út. Eisini verður heimilað landsstýrismanninum at áseta nærri treytir fyri stuðli, ið kunnu væntast verða meinlíkar teimum, ið vórðu givnar fyrru tilsøgnini frá 9. des. 2022, har tað m.a. stóð:

- at verkætlanin í síni heild er framd, at endalig uppgerð yvir samlaða kostnaðin er latin Uttanríkis- og mentamálaráðnum, og at arbeiðstøkan er handað byggiharranum, so sum ásett er í galdandi arbeiðstakarasáttmála,
- at endaligt skeyti er tinglýst á ognina uttan rættarviðmerkingar,
- at eigarin eftir áheitan frá og vegna Uttanríkis- og mentamálaráðið letur lýsa byrðu á ognina/bygningin, um at søla, avhendan, útleigan, veðseting ella broyting í nýtsluni av ognini/bygningum einans kann fara fram við skrivligum loyvi frá Føroya Landsstýri,
- at bygningurin lýkur øll neyðug myndugleikakrøv sambært galdandi byggireglugerð, galdandi byggisamtykt, umframt møguligar serstakar treytir, ið álagdar eru í byggiloyvinum.
- Tað er somuleiðis eitt krav, at bygningurin er endaliga brunagóðkendur,
- at avvarðandi byggimyndugleiki hevur fráboðað eigaranum endaligt nýtsluloyvi til bygningin, og
- at endaligur grannskoðaður roknskapur er latin Uttanríkis- og mentamálaráðnum og góðkendur av ráðnum.
- Um nevndu treytir ikki verða loknar, fellur tilsøgnin burtur, og útgoldin stuðul kann
- verða kravdur goldin aftur til landskassan.

Til § 2
Gildiskomuáseting og sólsetursáseting, har heimildarlógin kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd, og fer úr gildi 31. des. 2026, hóast verkætlanin væntast at verða liðug í 2025. Hetta til tess at leggja upp fyri, at møgulig óvæntað mál kunnu stinga seg upp, sum gera, at tørvur er á at hava lógina í gildi eitt longri tíðarskeið.

Almanna- og mentamálaráðið, 13. sept. 2023.

Sirið Stenberg
landsstýriskvinna

/ Eyðun Mohr Hansen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:
Fylgiskjal 1: Fráboðan um politiska undirtøku fyri Føroya Arena
Fylgiskjal 2: Hoyringarskriv frá Tórshavnar kommunu
Fylgiskjal 3: Hoyringarsvar frá Visit Faroe Islands
Fylgiskjal 4: Hoyringarsvar frá Fíggjarmálaráðnum
Fylgiskjal 5: Hoyringarsvar frá Landsverki